

ZA VOLANTMI SEDIA MLČANLIVÍ CHLAPI

Je to stále tradičné chlapské povolanie. Aj keď nové technológie zbavujú tirákov za volantom fyzickej námahy, aj keď sa o nakladanie a vykladanie postarajú iní, ženy sa do kamiónov neženú. Niektorí šoféri podpichnú, že to nie je ženské povolanie. Vraj málokto dokáže celé dni premlčať.

TEXT – JÁN BLAŽEJ



PAVOL GAZDA

FOTO: ARCHÍV PAVLA GAZDU



VZÁCNÉ CHVÍLE PAVLA GAZDU - S DCÉROU A VNUČKOU

FOTO: ARCHÍV PAVLA GAZDU

Pavol Gazda mal výnimočný týždeň. V Lednických Rovniach mu naložili sklenené nápojové poháre pre rakúskeho odberateľa, potom dostal náklad na Slovensko a otočil ešte Česko. Zvyčajne však má podstatne dlhšie štreky. Slovenský export do Spojeného kráľovstva, Francúzska, Belgicka, Nemecka. Od pondelka do piatka. Často je vonku aj cez víkend. Onen jesenný týždeň mal však viac voľna – slávil šesťdesiatiny. Je najstarším vodičom v senickej do-

pravnej spoločnosti NAD-RESS. Začínal v roku 1975, v Československej štátnej automobilovej doprave sa vyučil za automechanika a firmu dodnes nezmenil. To ona zmenila štruktúru, názov a prešla do súkromných rúk. Vystriedal kabíny áut rumunských i maďarských konštrukcií, ktoré chceli byť nákladníkmi. V praveku našej kamiónovej dopravy jazdil na československých vétrieskách a v zime mrzol aj v liazoch bez kúrenia. Na noc si hľadal po dlhých cestách Slovenskom aspoň nejaké ubytovanie. Až

po zmene režimu a privatizácii mu zamestnávateľ mohol dať kľúče najprv od kamióna značky Scania a napokon od najmodernejšieho mercedesu. Technika sa zmenila totálne, aj pohodlie za volantom či spací kút v ergonomicky riešenej kabíne. Dobrý vodič však stále musí byť sústredený a všetko riešiť sám. Na liazoch musel bežne opraviť štartér, alternátor, ale na súčasnú elektroniku kamiónov je krátky. Poruchy sú, chvalabohu, už iba výnimočne. Ak prídu, treba ísť do servisu.



PETER PARAČKA

FOTO: JÁN BLAŽEJ

PÄŤ A POL MILIÓNA. Čerstvý šesťdesiatnik za volantom premlčal už vyše päť a pol milióna kilometrov. Bez jedinej nehody. Vo firemnom časopise vlani tvrdil, že ho vždy bavila samota, voľnosť, a *Profitu* zasa, že je rád sám seba pánom. To, že mlčí stále niekde inde, ho netrápi. Vraj naopak, nevedel by obsedieť v kancelárii či za strojom na jednom mieste. Stačí mu zvuk motora, hudba z rozhlasu alebo country z USB kľúča. Jazdiť chce, ak zdravie dovolí, ešte štyri či päť rokov. Potom by išiel do dôchodku s manželkou, aby už neboli spolu iba cez víkendy. Teší sa aj na viac času s deťmi i vnúčencami, pri ktorých sa mu jazyk vždy rozviaže. Ale rovnako ako teraz, aj v penzii si nájde cestu do svojej garáže, prípadne k hobľovaciemu stolu a cirkulárke, lebo jeho koníčkom je stolárčina. Všetci vodiči majú poruke neodmysliteľný mobil, no aj tak dlhé hodiny za volantom nehovorí s nikým. Preto bolo udalosťou, keď si raz mohol dovoliť na cestu do Veľkej Británie vziať manželku i malého syna. Keď sa plavili na trajekte cez Lamanšský prieliv, opýtal sa chlapca, či verí, že ak hodí do mora fľašu s adresou, fľaša si nájde adresáta. Hodili ju a o pár mesiacov im odpísal holandský chlapec, ktorý objavil fľašu vyplavenú na pobreží.

BEZ BARIÉR. Starší spomínajú, čo to je jazyková bariéra. Jazdia opačným smerom, na ruštinu zo školy zabudli a Európa bez pohraničníkov a colníkov znižuje nároky na cudzie reči. Iste, zvládnú, čo treba po nemecky, anglicky či po francúzsky, ale nik nechce, aby sa na parkoviskách bavili s kolegami po francúzsky či po ta-

liansky o počasí, futbale aj o živote. Ale ak treba, vodiči v celej Európe sú solidárni. Keď raz ďalší kamionista Peter Paračka nemohol naštartovať, pomohli mu Gréci a Turci. Ani mapy už nepotrebuje, papier nahradila satelitná navigácia. Elektronika aj podľa ulíc upozorní, že v Nemecku je nielen Frankfurt nad Mohanom, ale aj Frankfurt nad Odrou. Už sa nestane to, čo kedysi šokovalo istého kolegu. Išiel do Francúzska podľa mapy a v cieľi nenašiel ulicu ani príjemcu. Zdesený volal domov a dispečer zistil, že vo Francúzsku je ešte jedno mesto s rovnakým názvom – o tristo kilometrov ďalej. Odberatelia si Slovákov chvália za solidnosť, pracovitosť a presnosť. Akurát P. Paračka mal raz s presnosťou problém v Luxembursku. Nechceli mu prebrať dve palety, tvrdili, že im nepatria, ale on po prázdnych diaľnicach dorazil k adresátovi skôr než avarizácia. Alebo ho prehľadli.

PAVOL GAZDA MÁ V KAMIÓNE BICYKEL A CEZ PRESTOJE NA ŇOM VYRÁŽA DO STARÝCH MIEST ZA PAMIATKAMI

RELAX. Veteráni diaľkových ciest chvália služby pri cestách. Pribúdajú nielen čerpacie stanice, servisy, obchody, ale aj autohofy. Sú ďalej od bežných odpočívadiel pri hučiacich diaľnicach a majú iný komfort. Strážene parkovisko, toalety i sprchy, bufety, reštaurácie. Za strázenie sa platí, ale šofér má za parkovné kupón na zľavu v reštaurácii. Vodiči tam trávajú aj povinné deväťhodinové pauzy na odpočinok. Debaty v reštaurácii či postojacke pri autách majú zväčša rýchly koniec a chlapi sa utiahnu do čoraz komfortnejšej spackej kóje za sedadlom. K filmu z počítača, novinám či knihe. U P. Paračku sú v kurze detektívky Dominika Dána. P. Gazda občas frfle na krátku ruku – čítací problém starších pánov. Ale iní mávnu rukou. Okuliare sú nič oproti

šoférskym bolestiam chrbta neraz už aj po štyridsiatke. Preto im firma pripravila manuál zdravia, rozpis cvičení, ako si po jazde uvoľniť chrbát, natiahnuť sa a nehanbiť sa za niekoľko klikov. P. Gazda má svoj recept. Na zadných dverách nákladného priestoru kamióna má zavesený bicykel. Keď sa tam raz nevmetil, odmontoval koleso a uložil ho do kabíny. Ak sa nemôže do konca pracovného týždňa vrátiť domov a kamióny majú víkendový zákaz jász, vyráža na bicykli do starých miest za pamiatkami.

CHVÁLA MANŽELIEK. P. Gazda si cení svoju Janku za tridsaťtri rokov trepezlivosti s jeho životom na cestách a riešení domácich situácií. Takmer sama vychovala obe deti, ale že sa syn, inak dobrý vodič osobného auta, nedal na šoférske povolanie, nie je jej pričinením. Aj ona, ako väčšina šoférskych manželiek, vychovala deti k úcte k otcovmu povolaniu. Akurát manželka nenaučila variť. Na cestu mu upečie, zavarí či zakonzervuje mäso, pripraví polievky, omáčky. On musí zvládnuť iba zohrievanie a na plynovom variči v aute uvariť prílohy. Tak pripravuje v nedeľu proviant na cesty aj pani Paračková i ďalšie starostlivé manželky vodičov zo senickej firmy. Technický riaditeľ firmy NAD-RESS Pavol Cibulka, mladý šéf vodičov vo veku jeho rodičov, sa klania manželkám šoférov. Sú životaschopnejšie než mnohé ženy s mužmi každý deň doma. Sú samy na deti, ich domáce úlohy, trápia sa, ak sú choré alebo nimi mláti puberta. Sú to silné povahy, ale iste si potajomky aj poplačú. Veď každá potrebuje pohľadiť, polutovať či pomôcť. Mnohých mužov vnútri trápi, že nevideli, ako deti rástli, necítili otcovu ruku. Čo zmeškali, chcú prežiť aspoň s vnúčencami. Nie každý pár to však zvládne, podľa svetových štatistík polovica vodičov sa rozvádza a ani nerozvedení nie sú vždy šťastní. Mnohí skúsení šoféri k motorom pričuchli pri svojich otcoch. Hoci ako deti poznali aj opačnú stranu mince, chceli za volant. A nie pre peniaze. Nezazlievajú však synom, ak chcú byť doma každý deň a našli si iný džob.